

Inkurrens állomány az iskolai könyvtárakban

A közoktatási rendszer képzési szintjeinek átalakulása, az új iskolaszervezeti megoldások megjelenése, a szakmai profilváltás, a tartalmi korszerűsítést szolgáló alternatív pedagógiai programok szélesebb körű terjedése, a Nemzeti Alaptanterv, az új értékelési és vizsgarendszer várható megjelenése mélyreható változásokat jelentenek az iskolák, ezen belül az iskolai könyvtárak életében.

A fenti tényezők összehatásaként módosul az iskolai könyvtár pedagógiai arculata. Következésképpen újra kell gondolni a médiatár megváltozott cél- és funkciórendszerét, gyűjtőkörét, állománygyarapítását, szolgáltatásait, könyvtárpedagógiai elképzeléseit, vagyis az iskolai könyvtárügy összes fontos területét. A megváltozott körülményekhez igazodó középtávú fejlesztési stratégiát kell kialakítani, amely harmonikusan illeszkedik az adott intézmény pedagógiai programjához, nevelési-oktatási elképzeléseihez, helyi tantervéhez. E minőségi változások alapvetően érintik az iskolai könyvtár állományát, ezért halaszthatatlanul szükséges egy kellőképpen átgondolt teljes körű állományapasztás, mely számos iskolában évtizedekig részben szubjektív, másrészt objektív okok miatt nem valósul(hatott)t meg. Míg a közművelődési, tudományos és szakkönyvtárakban jól felkészült apparátus áll rendelkezésre az állománygondozást illetően, addig az iskolai könyvtárak zömében szakértelemhiány és nagyfokú szakmai bizonytalanság miatt ezt a területet teljesen elhanyagolták. Az évek során nagymér-

tékben felgyülemlett politikailag, szakmailag, tartalmilag avult, inkurrens dokumentumok kivonása a könyvtári állományból ma már nem tűr halasztást. Természetesen más kérdés, hogy – egy teljes körű állományrevízió után – hány használható dokumentum maradna némi iskolában? Az iskolai könyvtárak állományának rendszeres tartalmi, minőségi felülvizsgálata azért is szükséges, mert a túlhaladott, időszerűtlen dokumentumok akadályozzák a könyvtár rendeltetészerű használatát, feladatainak ellátását és nagymértékben rontják pedagógiai hatékonyságát. Korszerűtlen állománnyal nem lehet igényes könyv- és könyvtárhasználatra, olvasásirányításra, ízlésformálásra és önművelésre nevelni. Túlhaladott információs bázisra lehetetlen profi pedagógiai-módszertani kultúrát felépíteni. Avult dokumentumok arányaiban is torzítják és hamis képet adnak az állomány összetételéről.

Az iskolai könyvtárakban az alábbi állományrészek felülvizsgálata kívánatos:

1. *Ismeretközlő irodalom.* A témakörhöz tartozó tartalmilag avult, tudományos szempontból túlhaladott dokumentumok kivonása elengedhetetlen. Inkurrens dokumentumnak tekinthető minden olyan ismeretközlő, tudományos mű, melynek javított, átdolgozott, bővített kiadása megjelent.

2. *Szépirodalom.* Időszerűtlenné vált, gyenge színvonalú, ún. mozgalmi témájú lektűr gyermek- és ifjúsági irodalomtól kell megtisztítani az állományt.

3. *Kézírási állomány.* A tájé-

koztató apparátus meghatározó része, ezért fontos tényként tudomásul kell venni minden iskolai könyvtárosnak, hogy avult kézikönyvek (lexikonok, szótárak, enciklopédiák, adattárak, névtárak stb.) ténybeli, bibliográfiai adat-szolgáltatásra, irodalomkutatásra, téma-figyelésre alkalmatlanok. A könyvtár hitelességét többek közt a kézikönyvtári állomány minőségi színvonala adja.

4. Pedagógiai, módszertani szakirodalom. Az iskolai nevelő-oktató munka szempontjából kiemelten fontos e témakör gondos átfésülése, melybe célszerű bevonni az iskola gyakorló pedagógusait is. Revideálandó dokumentumok köre: A pedagógiai technológia által eddig meghonosított és az iskolai könyvtárban megtalálható nyomtatott taneszközök, tankönyvek, munkafüzetek, útmutatók, oktatási segédletek, oktató-csomagok, térképek, táblázatok, szöveg- és feladatgyűjtemények, továbbá inkurrens lemezek, diák, hangkazetták, filmek stb.

5. Időszaki kiadványok. E területen az elmúlt években változások történtek, számos régi kiadvány megszűnt és sok új keletkezett. Ki kell vonni az állományból az 1990 előtt megjelent – elsősorban mozgalmi jellegű – ifjúsági és felnőtt periodikumokat. Az iskolai könyvtárakban az elmúlt évtizedek alatt tömegével halmozódtak fel világnézetileg, politikailag avult, idejétmúlt dokumentumok, ezektől is meg kell tisztítani az állományt. Különösen fontos a társadalomtudományok (történelem, vallásfilozófia, filozófia, szociológia) revideálása. Ki kell vonni az állományból azokat a főlőpéldányokat, melyekhez az iskolák ajándékozás vagy indokolatlanul nagy példányszámban történő, ún. kampányszerű beszerzések útján jutottak, és irántuk a kereslet csökkent, vagy a pedagógiai profilváltás miatt már nem tartoznak az adott intézmény gyűjtőkörébe, ezért fölöslegessé váltak. Fontos leszögezni, hogy semmilyen szubjektív ragaszkodás miatt nem tarthatunk a könyvtár polcain téves, túlhaladott, korszerűtlen ismereteket tartalmazó dokumentumokat. Ugyanakkor figyelni kell arra, hogy különösen a régebbi alapítású iskolákban számos értékes, ún. kultúrtörténeti unikumnak számító dokumentum is található, melyek selejtezése szigorúan tilos (lásd: e dokumentumok megőrzésére, kezelésére vonatkozó rendeleteket, utasításokat!), mivel nagy részük védett. Tulajdonképpen minden 1950 előtt megjelent dokumentumra vonatkozik a selejtezési tilalom. Ha az iskola rendelkezik ilyen értékes könyvekkel, létüket az OSZK-nak vagy az OPKM-nek be kell jelenteni. Az ilyen jellegű anyagot különgyűjteményként és prézens állományként kell kezelni. Selejtezési tilalom vonatkozik a helytörténeti kiadványokra, iskolatörténeti dokumentumokra (fényképek, újságkivágatok, tanári és

tanulói pályázatok, dolgozatok, egyéb kéziratok), az iskolai élet egyes mozzanatait megőrkítő audovizuális és modern elektronikai ismerethordozókra, továbbá az irattári anyagokra.

*

Végezetül fontos leszögezni, hogy

csak a rendszeres és folyamatos állománygondozás (kivonás és gyarapítás) hozhatja meg azt a kívánatos elvárást, hogy az iskolai könyvtárak a nevelő- oktató munka hatékony segítői, kiszolgálói és az oktatási intézmények szellemi bázisai legyenek. (Elhangzott az MKE 1993. évi győri vándorgyűlésén.)

Homor Tivadar

Hirdessen a

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS ban

**Egész oldalas hirdetés 25 000,
fél oldalas hirdetés 12 500,
negyed oldalas
hirdetés 6250 Forint + 25% ÁFA**

**Kiemelt helyen
– a borító 2. és 3. oldalán –
elhelyezett
egész oldalas hirdetésekért
csak 30 000 Forint + 25% ÁFA
díjat kell fizetni
Esztétikus tervezés
és kivitelezés!**

A KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS ban

hirdessen